

N:o 2.

Redaktör: ADOLF LINDGREN.
Förläggare: HUSS & BEER.

Stockholm den 15 Januari 1883.

Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr.
Kvartal 2 kr. Lösnr 25 öre.

Årg. 3.

Geijer såsom tonsättare.

Lyss, det klingar! Vermlandsmalmen
Tonar än i dessa ljud,
Och i visan som i psalmen
Bor odödlighet och Gud.
Det är doft ur furulunder
Blandad med resedans doft,
Det är hafvets djupa under,
Det är himlens stjärneloft.

C. D. AF WIRSÉN.

Erik Gustaf Geijers hundraåra födelsedag har i dessa dagar firats. Svensk musiktidning får icke sakna en kort erinran om den store tänkaren-skaldens betydelse för vår tonkonst. En af Svenska akademins ledamöter har uti en i samma akademis senast utgifna handlingar införd teckning af A. F. Lindblad antydtt nämnda betydelse på följande sätt:

»Oaktadt dessa delvis framträdande stora förtjenster (näml. hos Lindblads svenska föregångare i allmänhet) och den aktning och tacksamhet, som vi för öfrigt äro skyldige desse mäns minne och sträfvan, voro de dock alla mer eller mindre bundne i en form, som utgjorde — så att säga — skalet af de Haydn-Mozartska tonbildernas gratie, skönhet och plastiska glans, utan att dock efterbildarne hos oss mera än på andra ställen i Europa förmådde fylla detta skal med ideernas och lifvets rikedom. En enda hade låtit höra toner, som kommo samtidens hjerta att dallra, emedan de voro framlockade ur det Svenska folkets egen barm, — och det var Geijer. Men han hade så många andra uppgifter att fylla; och om musiken äfven var hans käraste begåfning, så skänkte hon honom dock egentligen blott hans käraste hvila, men fick aldrig taga hans hela väsen i anspråk och förde honom ej heller fram till konstnärskapets höjd.»

Denna skildring torde, sedd i sin allmänhet, kunna sägas vara tämligen riktig.

Väl sträng är den deremot, då man kastar en blick på de namn förf. anför såsom representanter för blotta »skalet» af Gluck, Haydn och Mozart. Om än med skäl kan sägas att en Frigel eller

Ahlström ej kommit ur detta skal, så är det dock orättvist att ej tillerkänna en något större sjelfständighet åt en Kraus eller Häffner. Och om visserligen först Geijer mera tydligt anslöt den nordiska folktonen, så saknade han dock icke föregångare och samtida härutinnan. Särskildt vilja vi framhålla Nordblom såsom en förmedlingslänk mellan den Ahlströmska Haydnismen och den senare, af Beethoven, Schubert och Mendelssohn samt den inhemska folktonen bestämdare påverkade svenska sången. Om Adolf Lindblad är vår Schubert, om Geijer snarast, särdeles i sina manskvartetter, torde kunna sägas ega snäflycke med Weber, så är deremot Nordblom en sorts svensk Reichardt eller Zelter, som åtminstone i en del tondikter inleder brytningen mellan »die naive und sentimentalische Dichtung.»

Intressant är att följa stegen i folktonens utbildning mellan Nordbloms »Vore du ett ax», Geijers »Kolargossen» och Lindblads »Ungmön i lunden». Den första melodien rör sig uteslutande på den eoliska skalan, hvilken vår folkvisa så mycket älskar; dock kan visserligen stället »Tog dig i min mun» fattas blott såsom en utvikning till dur, inom en vanlig modern molltonart. Detta låter sig svårare sjelfmaant göra med Geijers vändning vid stället »Vänta jag blir väl också karl», der lilla septiman redan har en mera främmadartad, för folktonen egenomlig klang. Och i Lindblads tre första takter af »Ungmön» ligger ändtligen folkvisans sångsätt fullfärdigt.

Om Geijers ställning i användning af folktonen härmed är något närmare preciserad, så bör dock å andra sidan ihäggkommas, att det är sällan, om någonsin, han kommer denna ton så nära som i »Kolargossen», och att i hans allraflästa både sånger och instrumentalsaker intet formelt spår alls af nordisk folkvisa kan upptäckas. Att vi lika fullt känna oss närmare befreundade med hans — så väl som våra öfriga äkta vistsättares — sånger än med utländska af samma slag, beror väl på den säreget nordiska stämning

som spelar under den i öfrigt indifferent formen, alldeles på samma sätt som en Franzén eller Tegnér kan gripa oss intimt äfven utan att dikta i folkvisestrofer. Hvad som mycket bidrager att åt många våra tonsättare rädda ett fullt individuellt uttryck, trots tydliga utländska påverkningar och bristen på sjelfständigt svensk musikstil, är helt säkert det för Sverige egendomliga förhållandet, att skald och tonsättare ofta äro samma person. Äfven härutinnan var Geijer den som först mera afgjort gjorde början; han följdes af Lindblad, Josephson, Almqvist, Wennerberg och många andra.

Som bekant utkommo Geijers förnämsta poem redan 1811 och troligen voro ock många af dem komponerade redan vid samma tid. Att han åtminstone 1814 förträffligt satt sig in i folkdikten, derom vitnar det mästertliga företalet till Afzelius' folkvisesamling, hvilket är det bästa som tills dato skrifvits om våra folkvisor, och som fastställt den rätta betydelsen af deras »nationalitet» nära 70 år innan denna fråga börjat dryftas på nytt. Man läse blott dessa ord: »de lokalisera sig öfverallt, i allmänhet utan all annan individualitet än den nationella, som röjer sig i tonens och behandlingssättets skiftningar» — och man finner här angående folkvisans nationalitet med snillet intuition framkastad just den härfint riktiga fattningen, hvilken R. Bergströms utmärkta och lärda kommentarier nu endast kunnat styrka, och hvilken den mindre lärde men mera tvärsäkre författaren till »Svenska folket» ej mäktat med ett enda bevis kullkasta.

Det vore önskligt, om i anledning af jubileet Geijers solosånger åter komme till heders (de föreligga i musikhandeln i två häften), ty de äro nu nästan bortglömda. Flere bland hans manskvartetter deremot (spridda i åtskilliga samlingar, en del äfven förekommande som solosånger) åtnjuta ännu oförminskad popularitet, såsom »O yngling om du hjerta har» (enl. »Upsalastudenternes sånger» Geijers allraförsta komposition), »Svan-

hvit säng» och framför allt den under-sköna »Stilla skuggor», som i aningsrikt bidande, andäktigt rolig aftonstämning söker sin like i hela världslitteraturen.

Geijers instrumentalmusik torde nu mera vara svår att öfverkomma. I våra musikhandlares kataloger ha vi ej funnit antecknad någonting annat än en piano-quartett hos Abr. Lundqvist. Lindblads 1824 utgifna första sänghäfte avslutas med ett »divertimento» för piano af Geijer. Till de mera bekanta sakerna hör en »Dubbelsöna» för PF till minne af fru A. E. Löwenhjelm». I sin ego har undert. bl. a. ett häfte »Aftonstunder vid pianoforte» tillägnade min dotter af E. G. Geijer, Stockholm, J. C. Hedbom», en samling små särdeles nätta pianostycken, än melodiska, än etydartade. I allmänhet torde W. Bauck hafva rätt i sin åsigt, att i hans större instrumentalkompositioner finner man väl ej egentligt artistiskt arbete, men dock många genialiska drag, som låta beklaga att man ej i tid skänkt denna rika musikaliska ande tillräcklig värd.

A. L.

Goethe och Wagner.

En parallel.

Det tyckes som om denna »Vermischung der Künste», som städse brukar påbörjas Wagner, redan af Goethe — ehuru i mindre skala — tillfälligtvis blifvit bragt på scenen i och för den teatraliska effektens höjande. I början af Juni år 1815 uppfördes under skuldens egen ledning ett gammalt Goethes monodrama, Proserpina, med musik komponerad af Eberwein. Detta är en monolog, diktad 40 år förut, nämligen år 1776 och tryckt 1778 i Wielands Deutscher Merkur samt derefter upptagen i det satiriska lustspelet »Der Triumph der Empfindsamkeit». Innehållet är följande: Proserpina, alldeles nyss förut nedförd af Pluto från jorden, uppträder i Orkus såsom drottning och begrundar med förfäran sitt rysliga öde. Hon längtar tillbaka till jorden och dess fröjder, kastar ifrån sig den kungliga dräkten och hoppet tyckes återvända hos henne att blifva fri och återkomma till ljuset. Då får hon syn på ett granaträd och under ljuf erinran förtär hon en af de omtyckta frukterna, som hängde ned från trädet. Men ve den bedragna! Njutandet af denna frukt i underjorden verkar som en magisk förskrifning, hvilken oupplösligt fästar henne vid Orkus. Hon känner afgörandet af sitt öde inom sig; ångest, förtviflan, de förbiskyndande Parcernas hyllningsbetygelse, allt gör att hon mer och mer känner sig hemfallen åt ödet att vara drottning i skuggornas rike, ett öde som hon trodde sig redan ha besegrat; oåterkalleligt är hon förenad med sin gemål i evigt hat, och med denna sinnesstämning tager hon mot sin vilja tronen i besittning.

Om denna monologs uppförande afgifver nu Goethe själf i »Morgenblatt für

gebildete Stände» 1815 n:o 136 en märklig berättelse. Idén till »samkonstverket» (Wagners »Gesamtkunstwerk») är redan här antydd. Goethe skriver: »De särskilda element, af hvilka den nya framställningen är bildad, äro följande: 1) Dekoration, 2) Recitation och deklamation, 3) kroppens rörelser, 4) Dräktens medverkan, 5) musik, och denna a) i det hon ledsagar talet, b) i det hon leder till intagande rörelser, c) i det hon låter chören inträda melodiskt. Allt detta var der 6) avslutadt och fulländadt genom en tablå.»

De nämnda delarne måste nu harmoniskt samverka. Framför allt är Orkus-dekorationen noga beskrifven, »arkitektens och landskapsmålarens talanger skola förenade tagas i anspråk», ja Goethe påkallar direkt bistånd af ansedde män, sådane som Franz Kobell och herrarne Schinkel och Lütke i Berlin. Vidare måste naturligtvis »recitation och deklamation vara mönstergill», kroppsrörelserna hos de spelande måste med största omvexling och åtskilnad sluta sig till hvarje särskildt stycke »och gestaltens sirliga rörelse bilda ett helt med dräkten. Musiken åter skall man alldeles betrakta såsom en sjö, på hvilken denna konstnärligt utsmyckade båt framdrifves, såsom den gynsamma vinden, hvilken sakta men tillräckligt fyller seglen och villigt lyder den styrande vid hvarje rörelse och åt alla riktningar. Symfonien erbjuder just detta vida musikaliska utrymme och de närmare eller fjernare gränserna för detta äro skönt och aningsfullt utsmyckade. Den melodramatiska behandlingen lemnar skådespelerskorna jemt upp så mycken tid som behöfs för att uttrycka i åtbörder de olika öfvergångarne, att åter falla in i talet i rätta ögonblicket utan uppehåll, hvarigenom den mimiskt-dansartade delen sammansmälter med den poetisk-retoriska och båda stegras genom hvarandra. En beräknad och särdeles fördelaktig verkan gör Parcernas chor, som inträder med säng och rytmiskt-melodiskt afrundar hela den recitativartadt hållna melodramen; ty man får ej glömma att den melodramatiska behandlingen till sist bör upplösa sig i säng och derigenom först kan verka fullt tillfredsställande.» — Vid den slutligen kommande skildringen af tablån — Elysium till höger, Tartarus till venster, Proserpinas tron i midten — varda jemte arkitekten och landskapsmålaren äfven »bildhuggaren och genremålaren inbjudna att lösa en tack-sam uppgift».

Igenkänner man ej redan i denna lugnt naiva framställning af Goethe fröet till det »Gesamtkunstwerk» Wagner fullt medvetet eftersträfvat? Först måste emellertid det stora steget från melodramen till musikdramat tagas ut, för att göra enheten verkligt fullständig.

L. W.

Ytterligare om Anjou-Törnwalls koralbok.

Man har fäst vår uppmärksamhet vid Nya Dagligt Allehandas förklaring, att de i samma tidning först offentliggjorda artiklar öfver denna koralbok icke vore att anse såsom redaktionens åsigt, enär ett undertecknad — g af förbiseende bortfallit. Vi meddela detta så mycket hellre, som vi i denna omständighet se ett stöd för våra åsigt om nämnda koralboks innersta tendens. Så vida det nämligen är sant, hvad som uppgifves med anspråk på tillförlitlighet, att under anförda signatur döljer sig en bekant teolog, så ha vi här ett nytt prof på de krypto-katolska böjelser, för hvilka vår svenska högkyrka i mer än ett afseende gjort sig misstänkt. Att återföra äfven den svenska kyrkosången till en mera katolsk ståndpunkt — hvilket vi i vår kritik n:r 23 af Sv. musiktidnings förra årg. klarligen bevisat blifva följden af nämnda koralboks antagande — vore visserligen fullt i stil med denna kyrkas reaktionära böjelser i allmänhet. Troligt nog kommer väl frågan före å nästa kyrkomöte och lärar då icke undgå att vinna medhåll hos liktänkande, oakadt den redan ur praktisk synpunkt är dödfödd.

Vi ha som sagdt uppvisat hrr Anjou & Törnwalls dubbla misstag derutinnan, att de icke vetat eller låtsat sig veta, att den lutherska koralen — i olikhet med den gregorianska — var till själfva sin princip

1) mensurerad, icke tal-rytmisk;

2) menighetssång, icke uteslutande skolad körsång.

Det ena följer i själfva verket af det andra. Ty enligt hvad vi sökt ådagalägga, vore det snart sagt omöjligt att inöfva en hel menighet till fullt precist utförande af talets fria rytm. Hvilka svårigheter sådant medför äfven för öfvade körsångare, derom kunna förff. få ett begrepp, i fall de behaga följa med redogörelser för den nyligen hållna »Aretinska kongressen» i Italien. På tal härom yttrar Guido Adler i Allgem. deutsche Musikzeitung — jämte påpekande af det osäkra i själfva traditionen rörande rätta utförandet af gregoriansk koral — följande: »I intet fall får man se öfver axeln de i sanning stora svårigheter dem koralens studium skall bereda en modernt skolad sängare. Det skall sannolikt blifva nödigt att lära koral åt de små sångarne redan under första skolåret, på det deras tonsinne redan från de musikaliska studiernas början må vänja sig vid den fria rytmiseringen» o. s. v.

Men om det redan för en enkom konstnärligt utbildad kör är svårt, hur mycket mera då för en större dilettantisk menighet! Eller ännu förff. upprätta några »scholæ cantorum» för alla småbarn?

Den praktiska utgången af ett försök med förff:s koralbok skulle ock helt säkert blifva hvad förff. antaga såsom sista

alternativ: koralen skulle komma att utföras »såsom hittills vanligen skett, med lika långa strofdelar». Men då hade vi ju kommit tillbaka till Häffner, och hvad vore då hela vinsten af förf:s arbete? Jo, en betydligt sämre harmonisering, hvarom en skarp kritik i näst sista numret af Tidning för kyrkomusik ej lemnar ringaste tvifvel öfrigt. A. L.

Adolf Henselt.

Liszt braust dahin mit Sturmeswüthen
Dreyschock klingelt glockenrein;
Henselt wühlt in Frühlingsblüthen
Thalberg schnitzt in Elfenbein.
EM. GEIBEL.

Wilhelmina Schröder-Devrient, det 19:de århundradets största dramatiska sängerska och den varmaste beundrarinna af Henselt, skref, då hon på trettioalet hört honom i Dresden: »Stackars sjuke Henselt, du kan ej lefva länge, ty den som spelar med sådan lidelse, den som kan med sina små fingrar framlocka sådana toner ur instrumentet, honom är nog ett snart slut beskärmt.» Den stora konstnärinnans profetiska ord ha ej gått i uppfyllelse.

Den 20 Oktober firade Adolf Henselt i Petersburg sitt 25-årsjubileum såsom inspektor för musikklasserna i kejsarinns läroanstalter.

Den, hvilken såsom Chopins, Mendelssohns och Liszts samtida skördat så stor och ovansklig ära både i egenskap af virtuos och komponist, hans konstnärssyfte står fast, och han behöfver icke dessa rader; — de skola endast med anledning af hans jubileum tjena till att erinra hans talrika lärjungar och beundrare om mästaren, och uppfryska i deras minne några drag ur hans lefnad.

Född d. 12 Maj 1814 i den lilla bayerska staden Schwabach ej långt från Nürnberg, flyttade han redan som barn med sina föräldrar till München, der han tidigt undervisades i violinspelning. Kort derefter egnade han sig åt pianospelet, hvars första grunder han inhemtade under ledning af chormästaren Lassen. Ett stort inflytande på hans musikaliska bildning hade fru von Flad, en Meyerbeers och C. M. v. Webers studiekamrat hos abbé Vogler. Hon undervisade gossen ända till hans 17:de år. I åtnjutande af hög gunst hos konung Ludvig af Bayern, begaf han sig till Hummel i Weimar, hos hvilken han studerade i åtta månader, och derefter 1832 till Wien. Här var det som han första gången hörde Thalberg, hvars spel utöfvade ett afgörande inflytande på hans vidare utveckling. Två år studerade han kontrapunkt för Sechter och ytterligare två år lefde han i eremitisk tillbakadragenhet, med oafbruten jernflit egnande sig åt praktisk öfning i pianospel. Hela månader tillbragte han dagligen tio timmar och derutöver vid pianot, — icke en gång när han skulle äta lemnade han det. Då hans hand af

naturen ej hade någon stor spännvidd, så begynte han sträcka henne; till natten ingnedos händerna med något fett ämne, och han sof i handskar. Det åsyftade målet nåddes; till och med ackord i decima-läge, så som de förekomma i Webers ass-dur-sonat, kunde han med jemnt anslag utföra. Dessa ansträngande studier angrepp hans halsa och han sökte då hvila och förströelse i Berlin. Här lärde man nu i den förut alldeles okände unge konstnären, som lät höra sig i privata kretsar, att på en gång göra bekantskap med en af de mest betydande virtuoser. I Dresden, Weimar, Breslau, öfverallt vann han högsta erkännande. I Petersburg inträffade han vid konsertsäsongen 1838 och tog der sin bostad för framtiden.

W. von Lenz berättar i sin bok »Die grossen pianovirtuosen unserer Zeit» om Henselts första uppträdande i Petersburg följande: »Jag var just hos grefve Wielhorski då Henselt presenterade sig för honom. Jag skall aldrig förgäta det utomordentliga intryck konstnären gjorde med sin *Fiss-dur*-etyd. Det var som en under blomsterguirlander dold eolsharpa! En berusande doft spred sig från dessa under hans båda händer, mjuka som rosens blad; hvarandra aflösande sexter, hvilka i samma oktav förföljde hvarandra, skalkades, omfamnades och smektes! En sådan krans af rik tonfyllighet i *pianissimo* hade man aldrig väntat sig från en klaviatur! Till dessa hviskningar om lycksalighet, hvilka utgöra hufvudsatsen, slöt sig detta energiskt anlagda minore, som stigande allt högre och högre i styrka, tog instrumentet med storm för att sedan förlora sig åter i sexternas magiska samspår. Sedan dess ha 32 år förflutit, men den förtrollande bilden står ännu klar för mitt inre öga!

»I helt annan stil, lugnare, bredare och djupare framströmmande, följde hans »*Poème d'amour*», som från en till form och bygnad alldeles ny notturnostil öfvergår till ett ej mindre djupkänsligt allegro i variationsstil och avslutas med den högsta konsertbravur i öfver hela instrumentet strödda arpeggier, dem konstnären framslungade likt väldiga, träffsäkra spjut, utan att dock öfverträda måttet af den kraft, som höfves för pianots rätta behandling. Detta var något som man ej hört förr! En sådan mjukhet förenad med sådan kraft!»

Framgången af hans konserter på stora teatern var kolossal; — kejsarinns utnämnde honom till sin hofpianist, storfurstinnorna togo lektioner af honom och från alla hall strömmade elever till honom. Prins Peter af Oldenburg blef hans trogne vän och gynnare och denna vänskap slöts ej förr än med den musikaliske prinsens död år 1881.

En oöfvervinnerlig skygghet för offentligt uppträdande föranledde honom att småningom draga sig undan derifrån samt helt och hållet egna sig åt pedagogisk verksamhet; det är nu redan öfver 25 år sedan han sista gången framträdde för publiken.

»Jag har alltid spelat dåligt på konserterna här», berättade han, »och kritiken har alltid slitit mig i stycken, — men en gång spelade jag verkligen bra, och då har man gått ännu mera illa åt mig.» (Detta »dåligt» får man naturligtvis taga ur Henselts egen synpunkt, hvilken ytterst sällan, nästan aldrig var nöjd med sig sjelf.)

Den som nu får den sällsynta lyckan att höra honom, kan ännu bekräfta sanningen af skaldens ord: »er wühlt in Frühlingsblüthen.» Åska förstår han också att göra; man tänke endast på hans »*Danklied nach Sturm*». Då en gång under en promenad med Liszt tallet föll på Henselt, stannade Liszt vid uttalandet af detta namn och lyfte på hatten samt sade bland annat: »om jag skulle kunna spela min Lucie-fantasi så som Henselt, behöfde jag åtminstone två år för att studera derpå».

Huru mycket Henselt bidragit till att höja Petersburg till den respekterade Pianopolis, det nu är, derom upplyser oss pianospelets historia, på hvars sidor han inristat sitt namn med gyllene bokstäver (såsom Th. Leschetizki uttryckt sig).

Här är ej platsen att belysa hans verksamhet som inspektor för musikklasserna vid instituten i Ryssland, blott en sak må bemärkas: Henselt erkänner alltid hvarje allvarlig sträfvan hos lärjungar som hos lärare och står alltid på det rättas sida.

Med stor tillfredsställelse kan Adolf Henselt blicka tillbaka på sin verksamhet; lätt har det väl ej varit att nå hvad han uppnått — men han kan med skäl säga: »jag har af mig gjort hvad jag kunnat göra».

För en af de utvalda vill detta ej säga så litet! —r.

Ett konstnärslif.

3.

Konserten.

(Forts.)

Man är i Helsingfors, Finlands vackra hufvudstad, nog lycklig att äga en superb konsertsalong, för att icke säga tvenne. Men som en af dem lika mycket begagnas till dansrum som till musiklokal, så torde det strängt taget endast vara universitetets stora solennitetsal som har hedern att bära detta namn.

Också torde man ha svårt att finna en i akustiskt hänseende mera fördelaktig konsertsalong. Den är byggd i halfcirkelform och åhörarplatserna slutta nedåt katedern. På högra sidan står den stora estraden med plats för 250 musiker, åt sidorna läktare.

Folkmassan tågar in från alla dörrar. Man kan iakttaga detta egendomliga halfhviskande, som alltid karakteriserar en »bildad» publik, der den »en masse» framhöljar, vare sig i en salong eller ute. Det frasar af sidenklädningar, fransar och

perlor, det klingar dämpadt af sporrar, svärd och aiguilletter mellan massor af veckade tyger, man hör ett »pardon», ett »ödmjuka tjenare», ett sakta återhållet skratt, en hviskning, och allt detta melodiska brus utgör ju ett angenämt stämningsfullt preludium för en konsertgäfvare, som derute väntar på att alla platser skola fyllas.

Orkestern spelar förspelet till Titania-arian ur Mignon. Den unga divan luktar på sin bukett och småler, det är för 220:de gången hon sjunger den i dag. Men — hvad för en bedöfvande parfym innehålla väl rosorna? Fröken Titania börjar, men hon börjar galet, hon känner sig före, men fastnar, hon rodnar och hoppar rakt fram till nästa fras, men råkar i oreda. . . . Hvad är att göra?!

Hon finner på råd; plötsligt som en blix från himmeln får hon ingifvelsen. Hon rynkar sina ögonbryn och skakar sina lockar — vänder sig till kapellmästaren och säger: »börja om — det var orätt.»

Förspelet tages om igen. Titania gör första intervallen till en sext i stället för till oktav, som det skulle vara. Nytt chaos. Ny mulenhet i ögonbrynen och ännu bistrare miner. Den unga sängerskan räddar dock ännu en gång situationen, i det hon med sin egen lilla, näpet beslutsamma min, hörbart för hela salongen säger, vänd till dirigenten:

»Spela riktigt, mina herrar, om en gång till — och då ordentligt.»

Kapellmästaren, blek af harm, biter sig i läpparne. När han för tredje gången knacker för att börja om, sker det med mera uttryck än hittills. Artisterna vid sina instrument skumma af raseri, men den lilla täcka sängerskan ler, tager rätt sina intervaller och sjunger hela arian igenom med konstfärdighet, smak och stor bravur. Hennes stämma var klar och jungfrulig, hennes koloratur glänsande som alltid.

N:o 3 på programmet. »En amatör.» Fuga af Bach, arrangerad af Frans Liszt. En amatör — anspråkslösa ord, hvad skall du väl innebära?

Man visste denna gång att man skulle få höra den omtalade unge läkaren doktor Sachs, som med sitt spel i privata salonger väckt en så allvarsam förtjusning, man visste att Theodor Stern i sitt ställe ville föra fram Sachs och att han öfverallt sagt att mästern skulle öfverträffas af amatören. Man visste att icke allenast Finlands bästa musici, utan äfven så många af utlandets, böjt sig för denne amatör och man väntade sig det högsta.

Blek och osäker, med nedslagna ögon och vacklande gång inträdde han på estraden. Han spelade sin fuga med klarhet och detta djupa, genomtänkta föredrag, som gör till och med den mest lärda, och för vulgus mest obegripliga musik njutbar, han liksom beskref hvad Bach menar med dessa tre olika stämmor som samtala, än hvar för sig, och än tillsammans, än sjelfständiga, än inflätade i hvarann, han spelade, och tonerna ljödo

liksom förklarade, perlande och dock sjungande i flärdlös skönhet!

Men plötsligt blickade han upp från flygeln och fäste ögonen på en punkt helt nära estraden, just der solen i lifgifvande strålar målat ett ansigte som lutar sig framåt för att höra bättre.

Ansigtet var ungt och obehagligt. Det tillhörde en obetydlig studentpojke, som, okunnig och fattig, hade att tacka sin släktkap med en tidningsredaktör för sin plats som recensent i ett af hufvudstadens förnämligare blad. För ögonblicket upplyste strålarne ifrån fönstret det misslynta, försoffade uttrycket i detta ansigte med sina osköna linier, och som ett medusahuvud verkade denna syn genast på vår olycklige vid pianot. Han trasslar in sina stämmor, repeterar och kommer orätt in med venstra handen, gör obegripligheter med den högra och förstör för en half minut hela fugan, hjälper sig dock äntligen till reds och slutar riktigt.

N:o 4 skall föredragas af en ny sängerska. Hon är en kontrast till den första. Svartklädd, stilla, med stora, fromma ögon och ett uttryck af sedesam och tyst belåtenhet, stiger hon fram, koifferad som en nunna och anspråkslös som en sjuksköterska. Hon niger med en skolflickas konstlösa skick, och sjunger ett par romanser af enkel konstruktion. Rösten är hes och klen men behaglig, sångsättet ytterst flärdlöst, föredraget vittnande om en känsla, drifven till sitt yttersta. Det är någonting sjukligt och tröstlöst öfver det hela, som genom någon märkvärdig idekombination sympatiserar med publiken, som stormande och lifligt applåderande fordrar och erhåller alla stycken dacapo. Der borta vid pelaren glöder det förut så misslynta ansigtet af en entusiasm som, äntligen väckt, stiger desto högre. . . .

Fröken M. har gjort lycka, och som förlovad med herr G., direktörn, och systerdotter till professor F. är det ju ej underligt, om hon vore musikaliskt bildad, ja, fullfärdig sängerska, till och med, om hon också icke af naturen vore ämnad att sjunga. . . .

Under femte numret ännu en pianist. Det är doktor Sachs' första elev, fröken Berg, en ung dam ifrån societeten. Hvilket friskt lif inom denna uppenbarelse, frimodig och rodnande! Djerf som endast en elev kan vara, sätter hon sig vid pianot och trummar oförskräckt igenom sin polonaise i Ess dur af Chopin. Lite på sned här och der, en ton som felas nu och då, en passage i öfverlönig och några oktaver med thy åtföljande septimer äro småsaker, som väl kunde öferskyllas af det verkligt artistiska sätt, hvarpå stycket dock utföres. Det är rytm och lif, förstånd och pli, och der elegans och finhet saknas ersättes detta emellertid med en originell »spets», som gör det hela rätt intagande. Slutnumret återstod. Doktor Sachs, som med sin fuga föga behagat publiken, framträdde ännu en gång. Han hade på programmet Ber-

ceuse af Chopin och Mendelssohn-Liszt's Hochzeitsmarsch ur Midsommarnattsdrömmen.

Berceusen spelades såsom den skulle. — Af alla Chopins svåra karaktärsmålingar den svåraste och kanske äfven den ädlaste, fordrar den ett välde öfver formen och en finhet i handen som endast få konstnärer äro mäktiga. Doktor Sachs var en af få som förstodo att liksom ingjuta lif i hvad han spelade. Han gaf själ åt det döda materialet och förstod att med doft omge de poetiska bilder han målade. För den bildade publiken var hans spel en sällsynt njutning, de kände en frigörelse ifrån allt lågt och lumpet, då de åhörde det han förklarade i toner, och mången, som förut åhört Chopin liksom man läser i en bok med ett främmande språk, förstod nu det hemliga ordet. . . .

Efter det briljanta slutnumret, som väckte rättvist bifall, då Berceusen i stället emottagits särdeles kallt, åtskildes publiken, och hvar och en gick hem till sitt hvardagslif. . . .

Igenom de nu mörka gatornas esplanader tågade en grupp från solennitets-salen. Den unga pianisten, som åtföljd af sina föräldrar, glad och dansande gick vid doktor Sachs' sida, beskref i skämtande uttryck qvällens äfventyr. Den bleke unge mannens svärmiska ögon hvilade lyckliga och beundrande på det blomstrande ansigtet, och när man hunnit till porten der Fröken Berg bodde, sade han med ett ovanligt uttryck i sitt ansigte:

»Ja fröken, jag är glad, ty jag hoppas att ej bli af kritiken nedsablad. Visserligen kom jag af mig, men jag hoppas ändå. Tror ni — eller tror ni ej? Jag såg herr Ollinen, recensenten i — Bladet och doktor L —, min vän, men — jag hoppas ändå, — skall jag ej?»

Den unga flickan log. »Hoppas ej kära doktor», sade hon, »Ollinen kan inte tåla Er därför att jag tycker om Er, och han kan ej tåla mig därför att han fått korgen. Ni blir nog »nedsablad» af både honom och L. . . ., ty Ni afslog i qväll hans toddybjudning! aj, aj, akta Er, godnatt!»

Längre bort i en annan trakt af staden promenerade under samma tid en annan grupp ifrån konserten återvändande personer. Det var unge herr Ollinen och hans faktotum, magister L., båda musik-kritiker af stort anseende. De hade nyligen skilts ifrån en god vän, rådman D., och diskuterade som bäst dennes uttalade åsikter om qvällens prestationer.

Herr Ollinen såg nu mera ogenerad ut än nyss på konserten. Han vände sig till sin granne och sade med en märkvärdig kännarmin, som verkligen klädde honom väl:

»Hör du bror, hon sjunger allt som en näktergal den der fröken M., romans-sängerskan. Den första arian ur don Juan föredrog hon verkligen på ett sätt, som både Patti och Nilsson torde ha svårt att göra bättre, isynnerhet då man hörde

de gudomliga finska tonfallen... hvad man än må säga, vårt finska språk lämpar sig allt bättre för sång än något annat språk i världen.»

»Vän Olli», svarade magistern, »du får icke hugga i sten så der, du som är recensent i vårt förnämsta organ! Fröken M. sjöng ingen aria ur don Juan, hon sjöng endast några enkla visor af Collan och Pacius. Du må gerna skriva att hon sjöng som Patti och Nilsson, men för all del, kalla icke hennes vaggvisa för aria. Sådana der bockar kan man förlåta vår gamla vän B. i — bladet, men icke dig som är ung och representerar bildningen och smaken. Nå — hvad tänker du skriva om pianisterna?»

»Ja det vill jag lofva, den der egenkära doktorn, han skall få det klart för sig att det inte är lika lätt att intaga en publik som att slå blå dunster i ögonen på en salong full med hjertnupna damer. Den karlen har alltid varit min plåga. Han kastar sina urvattnade blå ögon omkring sig och spelar lifvet ur sig med sina kärleksvisor som förtjusa människorna. Han skall få sig för att han visat mig ett sådant förakt och nyss hos G—s uttalade en sådan ringaktning för oss, presens män. I qväll skall jag med min penna riva ned hvad han byggt upp, och i morgon skola vi se hvem af oss är mäktigast...»

»Bra Ollinen; jag vet allt det der. Jag känner och värderar din sällsynta stilistiska talent, din ovanliga omdömesförmåga och — din nationela ifver! Jag skall också i dag skriva i samina anda. Äfven jag hyser en afgjord antipati för denna utlänning, som prålar med sin talent, för att sätta våra egna i skuggan. Men vi skola visa honom att en artist ej kan komma fram oss förutan. Han må vara aktad och berömd af både kamrater och musici, af både publik och enskilda, om han ej ödmjucar sig för oss, så är hans framgång omöjlig.»

»Du talar som en bok, magister. Det nötet lär påstå att en god musikrecensent bör ha gjort årslånga studier uteslutande i musik. Så dumt; som om en beläst karl skulle ha tid med sådant! Vidare menar han att vi borde studera sång, icke allenast i ett land, hvilket skulle göra oss ensidiga, utan i flere. Och så musikens teori, hvilken dårskap! Ja, han går ännu längre. Han menar att en recensent icke borde känna artisterna personligen, och icke ens veta hvad andra tänker om dem, utan endast och allenast hvad han själf känner... Sådant är han, denna äfventyrare, som Stern lofordar. Vi skola jaga ut dessa utländska landstrykare båda två, äro vi öfverens?»

»Der har du min hand, Ollinen! Du är öfverdrifven och hettefrad, men vi äro öfverens i hufvudsak. Och nu, farväl med dig! I qväll hafva vi ej ens tid att gå på Opris! Vi äro martyrer, vi män af pennan! Ollinen, kom nu ihåg allt hvad jag sagt och sänd manuskriptet i natt med madamen till mig, så skall jag

ändra felen. Du kan få behålla de der öfversättningarna från de tyska musikbrefven ännu en tid, du behöfver alltför väl en schablon! Men när du lärt dig termerna utantill, så skicka dem för all del till R., han gör ännu så många dumheter. Sachs skall inte få vatten på sin quarn, om du skrifver af ifrån min gamla lunta. Se så, adjö nu, dröm inte om sångerskorna bara, ty då sover du illa. Tjenis!» (Forts.)

Från scenen och konsertsalen.

Under de stora helgerna plägar i allmänhet ej mycket nytt förekomma i opera- eller konsertväg. I den förflutna månaden faller emellertid en märklig, visserligen blott relativ nyhet, nämligen repisen af Beethovens Fidelio. Vi sparade i förra numret vår revy enkom i hopp att få många gånger återhöra denna opera, men hoppet kom på skam.

Detta mästerverk förutsattes vara alla musikvänner så väl bekant, att någon redogörelse här knapt skulle vara på sin plats. Äfven om utförandet vilja vi tills vidare endast yttra oss med största reservation, enär den omständigheten, att detta på första representationen var långt ifrån tillfredsställande, möjligen kan tillskrivas samma orsak, som föranledde den bekante tyske teaterdirektören von Hülsen att nyligen yttra: »Jag går med flit aldrig på en första föreställning, emedan man först vid den andra eller tredje kan få ett riktigt intryck; säkerheten hos de uppträdande behöfver nämligen, för att stadga sig, repetitioner lika väl med som utan publik.» Af denna grund torde ock kunna förklaras så väl att fröken Wichmann första gången icke räckte till, som ock att hr Lundqvist ej var lycklig. Huru vida den förra i alla fall kan framdeles varda någon lämplig Fidelio, våga vi icke afgöra, men tro deremot, att k. teatern äfven eger andra subjekt, som kunde komma i fråga. Grabow till exempel? Kanske skall man tycka henne vara för vek för detta heroiska parti, och detta är möjligt; men man erinre sig å andra sidan att den kärlekens offervilliga hängifvenhet, som bildar Leonoras patos, just utgör fröken Grabows starkaste sida i dramatisk uttrycksförmåga, såsom framgår af hennes hittills bästa rol: Julia. — För öfrigt föreställa vi oss, att allmänheten vore tacksam för ett och annat gästspel af Fidelios egentliga skaparinna på vår scen, fröken Hebbe.

Hr Ödmann sjöng sin svåra aria med kraft. De öfriga voro godt på sin plats, om än Roccos representant kunnat inlägga något mera humor. I ensemblen öfverröstas fröken Wichmann af fröken Karlsohn, hvars klara stämma alltid tränger igenom. Att hr Ödmann och fröken Wichmann trots mycket vackra bemödanden ej kunde göra mycket af sin sista stora duett, var icke deras fel, ty denna komposition är såsom sångstycke

formligen omöjlig. Ett särskildt beröm förtjenar fångarnes kör, äfvensom naturligtvis orkestern för sin C-dur-uvertyr.

Till folkskådespelet Ur förtryckets natt (28 Dec.) har hr Nordqvist komponerat några vackra stycken.

Angående Nya teaterns operettnyhet, Infantinnans dockor (29 Dec.), har mycket vackert blifvit sagdt, och vi unna gerna både teatern och pjesen all framgång. För vår del kunna vi emellertid ej finna annat, än att denna operett är en af de mattare i sitt slag, så till text som musik. Utförande och uppsättning mycket omsorgsfulla. Fru Cysch är en god sångerska och för sig med noga beräknad plastik; af barnslig naivitet finnes emellertid för litet. Fröknarna Hull och Pettersson m. fl. förtjena erkännande.

Mera genialitet än i nyssnämnda stycke röjer sig i Offenbachs klassiska De prat-sjuke (Les bavards, Bouffes-parisiens 1863), som återupptagits på Mindre teatern (1 Jan.) och der gifves så förträffligt, att vi sällan på denna teater bevitnat något dylikt. Texten är grundad på en intremède af Cervantes, hvilken fräser af attiskt salt och lyckad »mutterwitz»; och musiken är ett mästerstycke i den lättare bufflagenren: sådana nummer som fordringsegarnes kör i första akten och den kanoniserade bords-ensemblen i den andra skulle hedra sjelfva Aubers partiturer. Fröken Löfgren har från sina triumfer i Norge hemfört en ökad rutin och liflighet samt utmärker sig särskildt för tydlig artikulation. Fru de Wahl är oöfverträfflig såsom den tuktade pratmakerskan, hvilken blir mällös af häpnad att hafva funnit sin öfverman i svada. Hr Mallander är en typisk alkald och fröken Ljunggren en angenäm ingénue. Körerna gå bättre än Nya teaterns.

Fröken Wennberg har lyckligt debuterat som Siebel; ännu mer fröken Andersson såsom Cherubin, för sent att här hinna mer än omnämnas. För öfrigt är ingenting att särskildt anteckna, utom några förtjenstfulla motettaftnar samt de hvarje jul oundgängliga Vermländingarne (debut fröken Javette), äfvensom konserter af våra diverse sångföreningar, den allmänna, målarnes och kvartettsångarnes.

Och dermed är vår öfversigt slut, ty vid Maria Hansens pianospel eller fröknarna Bulewskis prestationer kan Svensk musiktidning icke uppehålla sig. A. L.

Haydns upptagande i frimurarorden.

Härom läser man i C. F. Pohls Haydn-biografi Band II, S. 207:

År 1785 finna vi Haydn såsom *frimurare* —, en helt visst för mången oväntad nyhet med kännedom om hans religiösa tänkesätt. Frimurarorden stod på 80-talet i sin fulla blomstring i Wien; de förnämsta stånden, statsmän, lärde, konstnärer, grefvar, domherrar och hof-

predikanter tillhörde denna orden. Mozart var medlem af logen »Zur gekrönten Hoffnung» och af hela sin själ tillgifven orden, hvilken inspirerade honom till så många kompositioner i allvarlig stil, och hvilkens inflytande till och med spåras i »Trollflöjten». Mozart hade till och med umgåtts med tanken att bilda ett eget hemligt sällskap, »Grottan», och gjort ett utkast till regler för detta. Den åttonde och sista logen, »Zur wahren Eintracht», stiftad d. 16 Mars 1780, blef den berömdaste, och denna utgaf en särskild journal för frimurare. Den räknade till 1785 ett antal af 200 medlemmar, bland hvilka hofråden von Greiner, Sonnenfels m. fl., diktarne Denis, Blumauer, Alxinger etc. Detta år erkände också kejsar Josef frimurarorden under vilkor af vissa reformer och stälde den samma under statens skydd. Vidare måste då de åtta hittills varande logerna reduceras till tre, hvilket skedde i december, och hvar till Mozart skref två kompositioner.

Hvad som förmådde Haydn att inträda i orden känner man endast gissningsvis. Kanske var det hans vän och gynnare von Greiner, i hvars musikaliska hus han städse var en välkommen gäst, som föranledde hans intagande. Han inträdde emellertid i samma loge, »Zur Eintracht», hvilken denne tillhörde. Med hvilken längtan Haydn motsåg intagningen kan man se af ett bref till greve Anton von Appony. Haydn skrifver den 2 Febr. 1785 från Esterház: »Just i går erhöj jag en skrifvelse från min blifvande gudfar, herr von Webern, att man sistlidna Fredag med mycken väntan afbidade min ankomst för att beförtra mitt intagande, det jag med oro emotser, men då jag genom våra husarers försumlighet ej i rätt tid erhöj inbjudningsbrevet, så har man uppskjutit saken till nästa Fredag (4 Febr.). O, om det redan vore Fredag! jag kunde då få njuta den ousägliga lyckan att tillhöra en cirkel af så ärevörldiga män.»

Vi kunna antaga såsom tämligen visst, att nämnda 4 Februari Haydns inträde i orden egde rum, hvilket skedde under följande på harmoniens makt sinnrikt anspelande tal:

»Öfver harmonien. Vid Br. H++ns intagande.

Ett tal af Br. H+z+r.

... Att för eder, nyintagne Br. lärling, särskildt prisa harmoniens, det himmelska väsendets förtjenster, för eder, åt hvilken denna älskansvärda gudinna afträdte en del af den ljufva trollkraft, med hvilken hon stillar många själens stormar, invaggar smärtan och vemodet till en stilla sorgbundenhet, förkortar de melankoliska och sorgsna stunderna, stämmer människans hjerta till glädje och ej sällan lyfter hennes själ till de mest upphöjda känslor; att för eder i skarpa drag teckna hennes tjugande behag, skulle vara ett öfverflödigt arbete. Jag känner mig nöjd, om jag med denna min lilla ofull-

komliga teckning — skiss ville jag säga —, om jag genom denna broderliga helsing hos eder väckt föresatsen att äfven här i denna för er, min broder, nya verkningskrets blifva eder kära väninna ovansklit trogen.

Än lyckligare skulle jag vara, om jag såge mitt mål uppnådt, min önskan uppfylld så till vida, att jag bidragit till mina bröders öfvertygande om outhärligheten af denna det äkta mureriets fundamentaldyg, samt befördrat och befastat den uppmärksamhet, hvarmed i hittills åtyldt hvarje vink af den himmelska huldgudinnan.»

Om Haydn fann i denna krets hvad han önskat och väntat, om hans inträde i orden haft något inflytande på hans sinnesart, derom erhålla vi ej den ringaste kännedom.

Obs.!

Med anledning af ett förspordt missnöje öfver några anmärkningar i denna tidning beträffande konservatoriets elevuppväisning taga vi oss friheten påpeka — ehuru det egentligen borde vara öfverflödigt — att våra spalter *alltid stått och stå öppna för hvarje motiveradt genmäle* mot der offentliggjorda artiklar.

Redaktionen.

Permar

till förra årgången, eleganta och prydliga, finnas att tillgå à 2 kronor, och sändas på requisition franco till prenumeranter i landsorten.

HUSS & BEERS musikhandel.

Från in- och utlandet.

Musikdirektörstjensten vid Svea lifgarde. På gjord ansökan har musikdirektören vid Svea lifgarde F. G. B. Rosbeck beviljats afsked den 29 sistl. december, och har samma dag musikdirektören vid dalregimentet J. G. Kjellberg förordnats att tills vidare förrätta tjensten vid förnämnda regimenter.

Konsert-utsigter. Franz Neruda, tillsammans med Anton Svendsen (1sta violinist i Köpenhamns K. Hof-kapell) och tvenne andre framstående danske musici ämnar i medlet af nästa månad här gifva 3:ne kvartett-soiréer. Abonnementslista (5 kronor för 3 konserter!) blifver i nästa vecka tillgänglig i Huss & Beers musikhandel. Närmare genom annonser i de dagl. tidningarne.

Den berömda violinisten Emil Sauret, hvars geniala spel af många likställes med en Sarasates & Wieniawskis, ämnar tillsammans med den likaledes högt uppburna pianisten och kompositören Xaver Scharwenka i medlet af Februari gifva 2 à 3 konserter i Stockholm äfvensom i de förnämsta landsortsstäderna.

»Stamrepertoaren» inom *Upsalasången*, »giltig för längliga tider och oberoende af växlande generationer och förhållanden», kommer att samlas, ordnas och utgifvas af direktör Ivar Hedenblad. Samlingen skall företrädesvis innehålla akademiska och studentsånger, som blifvit traditionella för fester af hvarjehanda slag, sere-nader, glada samkväm m. m. (FYRIS).

Fru Östberg-Horwitz har i Berlin jämte sin man, som har en ovanligt vacker basröst, egnat sig åt sångstudier, och de hafva nu begge hunnit så långt, att den bekante direktör för Wagner-teatern, Angelo Neumann, som nästa september öfvertager Stadtteatern i Bremen, engagerat dem under tre år och på fördelaktiga vilkor. Fru Horwitz har redan medverkat vid Wagner-representationerna på Victoria-teatern. Vid en föreställning i Görlitz har hon såsom Sieglinde sjungit kärleksduetten ur »Die Walkyre» och haft odelad framgång. Så väl rösten som föredraget på tyska voro mycket tillfredsställande.

Kristina Nilsson i Amerika. Den 2 dec. gaf Kristina Nilsson en matiné i Steinway Hall i New York. En större, mera lysande eller entusiastisk åhörareskara än den, som då infunnit sig, har aldrig rynts inom denna sal, säger Nordstjernan. Ja, det är fråga, om ens någonsin i New York funnits en åhörareskrets, som i socialt hänseende, musikalisk intelligens och i hjertligt emottagande af den stora sångerskan öfverträffat den samma. I fall Kristina Nilsson hade behöf af något ytterligare erkännande af huru glad New York var att åter höra hennes ljufva toner, fick hon i sanning detta genom det talrika besök och den obegränsade förtjusning, som här helsade henne. Långt innan dörrarne öppnades samlades på trottoaren en massa människor, till större delen damer, hvilka voro villiga att stå och vänta mer än en timme, i förhoppning att åtminstone lyckas erhålla stäplats inom salen — ty ett rykte hade spridits, att alla sittplatser voro utsålda långt förut. — Åhörareskaran, till större delen bestående af fruntimmer, ej allenast reste sig upp, utan viftade med sina näsdukar och klappade händerna, under det herrarne hurrade. Miserere-duetten måste gifvas om igen, men detta afslöt ingalunda scenen, emedan åhörarne åter reste sig upp och åter tvänne gånger inropade Kristina Nilsson och gaf hon då »the old folks at home».

På eftermiddagen afreste Kristina Nilsson till Chicago, der hon den 12 dec. gaf en talrikt besökt konsert. Samma dag på aftonen afreste hon till San Francisco, hvarest hon skulle sjunga den 19.

Ett arbete af hr Andréas Hallén har uppförts i »Concerthaus» i Berlin. En tidning på platsen skrifver härom följande: »I onsdags kom redan åter ett nytt arbete, en stor svensk rapsodi (nr ?) af Andréas Hallén för första gången till uppförande. Det hela är lika originellt uppfunnet som skickligt och glänsande genomfördt; oaktadt de rikt använda medlen visar sig ingenstädes någon öfverlastning. Klar och genomskinlig gestaltar sig verkets musikaliska byggnad, och det utvecklade sig strängt symfoniskt, men bevarar ständigt sin originalitet och sin egendomliga kolorit. Andréas Hallén har med detta arbete bevisat sitt fulla herravälde ej blott öfver formen, utan också öfver den moderna orkesterns så oändligt rika uttrycksmedel; han använder dem alla, men hvart och ett på dess rätta plats och städse mått- och klangfullt, för att låta sina tonmålningar framträda i de verksamaste färger. Publikens lifliga bifall visade, att effekten är så betydande, som man blott i sällsynta fall kan vänta af en nästan obekant tonsättares arbete. Vi äro öfvertygade, att denna svenska rapsodi kommer att blifva ej blott ett repertoarstycke för Bilse'ska kapellet, utan snart äfven ett ömtäckt stycke för alla goda orkestrar. För öfrigt utkommer den i den närmaste tiden. Äfven arrangerad för fyra händer, af trycket i Rabe und Pothos musikhandel härstädes.»

Hr Hallén, som återvänt till Göteborg, har der bildat en ny musikförening.

Paris. Efter hvad franska tidningar berätta kommer uppsättningen af Saint Saëns nya opera, »Henrik VIII» att kosta stora operan den lilla nätta summan af 240,000 francs. Angående denna opera har man för öfrigt åtskilligt att berätta. Bariton Lasalle vill ha sina oändligt långa recitativ förkortade, Sellier deremot önskar att hans rol vore bredare anlagd, Richard finner sin otacksam och svår, mlle Kraus vill ej att det lägges för stor vikt på andra roller. De franska bladen låta genomskina (säger en tysk Wagner-tidning) att den rätta grunden till agitationen mot operan är dennas förvandelskap med Richard Wagners stil.

— Madame Pauline Thys har låtit i Salon Pleyel utföra större delar af en 4-akts-opera »Judith», till hvilken hon sjelf skrivit ord och musik.

Venedig. Richard Wagner, som vistas härstädes och befinner sig vid bästa helsa, förbereder till firande af sin hustrus födelsedag en konsert, till hvilken han sjelf leder öfningarna med ungdomlig friskhet. Konservatoriets förstärkta orkester kommer att biträda härvid och salarne i Liceo Marcello äro ställda till hans disposition. Säsom förnämsta stycket på programmet figurerar den C-dur-symfoni, som Wagner skref 1832 under det han studerade för kantor Weinlich och som med bifall då utfördes i Leipzigs Gewandhaus.

Bayreuth. Svårighet för Parsifals uppförande detta år ha yppat sig derigenom att det kungl. kapellet i München torde komma att fjettas vid operan med anledning af den stora konstutställning som denna sommar skall ega rum i München.

Berlin. På en symfonisoaré har gifvits en novitet, en symfoni af Aug. Klughardt, som beskrifves såsom ett af de bästa verk som på senare tider frambragts. Hvarje sats är af fulländad form och en friskhet, påminnande om den Beethovenska humorn, genomgår det hela.

— På kungl. operan har nu herr Brun från Köpenhamn debuterat säsom Faust men ej gjort lycka. Hans röst säges vara liten och illa värdad. Man lär ha erbjudit honom fullt honorar, om han ville afstå från gästspelet, men han nekade och — misslyckades.

— Taubert afgick d. 2 Jan. säsom ledare af kungl. kapellets symfoni-soaréer, dem han 1842 kallade till lif, sedan han efterträtt Carl Möser säsom kapellmästare. Taubert var föremål för stor hyllning då han nu nedlade den taktpinne han fört i 40 år.

— Lortzings »Wildschütz», som ej gifvits på 23 år, gick d. 31 Dec. öfver scenen med bifall. Operan upptogs 1860 för Johanna Wagners skull. Hufvudrollerna sköttes nu af Frl. Lehmann och Herr. Betz och Krolap.

Bologna. En femaktsopera »Flora Mac Donald» har nyligen gått öfver scenen här med framgång. Komponisten är John Ulrich, född 1850 på vestindiska ön Trinidad. Han studerade först medicin i Leipzig, men slog sig sedan på musik och utbildade sig vid konservatoriet i Stuttgart och i Paris under Rubinsteins lärare, pianisten och kompositören Berthold Damcke. Hans första opera »Stormen» uppfördes med framgång i Brüssel 1879. Ulrich berömmes för grundliga musikstudier, musikalisk uppfinningsförmåga och talang för scenisk komposition.

Antwerpen. D. 16 Dec. uppfördes här, för första gången i Belgien, Gounods nyaste opera »Le tribut de Zamora» under komponistens egen ledning. Efter hvarje akt blef Gounod hylad med stormande bifallssyningar. Då operan om igen gafs d. 18:de var tillloppet af biljettökande så stort, att Gounod måste lofa att äfven d. 21 vid den tredje föreställningen anföra sin opera. Uppsättandet af operan har gjorts möjligt genom ett bidrag af 20,000 francs, samladt af abonnenter och konstvännar. Gounod är förut bekant i Antwerpen. År 1878 dirigerade han här sin »Polyeucte», och samma år gafs en

Gounod-fest med fragment ur »Sappho» och hans sista messa. Den berömda mestaren erhöill borgarrätt i staden, och en ny gata är uppkallad efter honom. Af tacksamhet härför, säges han ämna komponera något verk särskildt för Antwerpen.

Hamburg. Härifrån skrives: Ändtligen d. 23 Dec. gick Wagners så länge väntade musikdrama »Tristan och Isolde» öfver scenen. Huru träffande benämningen är af detta verk säsom »Den jordiska kärlekens Höga Visa» i motsats till »Parsifal», »den himmelska kärlekens Höga Visa» har jag fått en djup känsla af vid denna föreställning. Huset var utsäldt och fru Sucher och hr Winkelmann, hvilka innehade båda hufvudrollerna, visade sig säsom Wagner-sångare af hög rang. Orkestern, under kapellmästare Suchers ledning, gjorde sin sak förträffligt och blef äfven hyllad af publiken.

— Fru Etelka Gerster-Gardini har jemte Sarasate konserterat i Hamburg. Den förra hänförde publiken lika mycket med sin sång, som den senare med sitt violinspel.

Teatrarne i Rom hafva just ingen lycka med sig. Efter Argentina har nu äfven Costanzi fått upplefva sin »Krach», och dess impressario har försvunnit.

Konservatoriet i Leipzig, som d. 3 April detta år egt bestånd i 40 år, räknar för närvarande 403 lärjungar, hvaraf 199 unge män och 204 ogifta eller gifta fruntimmer. Skandinaverna utgöra 17, deraf 12 fruntimmer (svenskar 6, df 4 frunt.).

I **Petersburg** rör sig för närvarande hela det musikaliska intresset omkring det kejserliga ryska musiksällskapets symfonikonserter, hvilka — efter femton långa år — åter stå under ledning af mestaren Ant. Rubinstein, hvars blotta namn är en ofelbar magnet för publiken. Den första konserten, d. 18 Dec. — Rubinsteins födelsedag — var också en verklig musikfest. Den började med Rubinsteins imposanta tonbild »Rossija», skriven för invigningen af Moskva-expositionen och hvars slut utgöres af Lwoffs kejsarhymn. Den talangfulle violinisten Barcewitsch, elev af Moskva-konservatoriet och Ferd. Laub, spelade med stort bifall Wieniawskys D-moll konsert, och fru Desirée Artot, som blifvit publikens gunstling, sjöng »La captive» af Berlioz och »La brise, ur Méloides persanes af Saint Saëns, med orkester. Till slut gafs Beethovens A-dur symfoni. Vid andra konserten d. 2 Dec. uppträdde framgångsrikt komponisten N. Iwanoff med 3 orkesterstycken samt solisterna Etelka Gerster och Lodowico Breitner (pianist från Paris).

En privatfest till Rubinsteins ära firades dagen före hans födelsedag i konservatoriets salen. Endast Rubinsteins verk utfördes och hans närmsta vänner allenast voro inbjudna. Rubinstein hyllades eutusiastiskt.

— Den bekante harpvirtuosen Felix Godofroid har komponerat en femaktsopera »La fille de Saül», hvilken kommer att tryckas på hans egen bekostnad.

— Ryktet att Hans von Bülow's sjukdom tagit den vändning, att han måste värdas på en anstalt för sinnessjuka vederlägges från kompetent håll i Allg. D. Musik-Zeitung. Hans sjukdom lär endast vara kroppslig, föranledd af ansträngning. För sex år sedan utspredd äfven ett dylikt rykte, som befans vara lika osant.

— Af Richard Pohls »samlade skrifter» öfver musik och musiker har nyss utkommit första bandet: »Richard Wagner», smakfullt utrustadt (Bernh. Schlicke, Leipzig) med porträtt, i stålstick, af Wagner. Det innehåller studier och kritiker öfver den berömda tonsättaren allt ifrån första uppförandet af »Tannhäuser» till och med »Parsifal».

— På Hainauers förlag i Breslau har utkommit i klaverutdrag musik till Calderons fantastiska skådespel »El mayordomo encanto amor» (Kärleken det underbaraste af allt) af Edv. Lassen (op. 73). Denna till en del melodramatiska

musik har utförts i Weimar och Berlin i förening med Otto Devrients bearbetning af den Calderonska dikten och har genom sin behagliga melodik och gratiösa rytmik till ej ringa del beredt stycket framgång.

— Den belgiska representantkammaren har genom den konstlenskande ministern Rolin-Jacquemyns föranstaltande beviljat medel till utgifvande af André Erneste Modeste Grétrys samlade verk. Denne, som var född i Liège (1741, — † 1813 i Paris) anses för skaparen af den komiska operan. Utgifvandet skall börja 1883 och torde sluta 1893. Hvarje af de 11 årgångarne omfatta 3 band, ett operapartitur i bandet. Subskriptionspris är 12 fres för bandet och början göres med »Richard Lejonhjärta».

I Frankfurt a. M. har Johannes Brahms d. 29 Dec. på Museum-sällskapets kammarmusiksoaré låtit höra en ny quintett, Op. 88 i F-dur för 2 Violiner, 2 Violonceller samt en ny Pianotrio, Op. 87, C-dur. I trion spelade Brahms sjelf pianopartiet.

Från Karlsbad skrives att planen för den nya stadsteaterns byggnad är af styrelsen gillad, ehuru med flere förändringar och med villkor att förse densamma med tak af jernkonstruktion. Detta beräknas kosta 50,000 fl. — Byggandet skall börja 1 Sept. 1883.

En ung violinist med det fransk-czechiska namnet Francois Oudricek har väckt stort uppmärksamhet i Wien på fjerde philharmoniska konserten, hvarvid han spelade Mendelssohns konsert. På en annan konsert lät han höra sig i Beethovens violinkonsert och han erhåller af en så kompetent domare som Edv. Hanslick de största loford. Från Wien begifver sig den redan så berömda virtuosen till Berlin, der han skall uppträda tillsammans med fräul. Aglaja Orgeni och pianisten E. d'Albert.

Så väl Stockholms- som landsortstidningar ha upprepade gånger intagit uppsatser ur Svensk musiktidning. Vi ha naturligtvis ingenting deremot, men skulle blott i all vänlighet vilja uttala den önskan, att det alltid måtte ske utan hemlighällande af källan samt utan att förstöra formen på våra artiklar. Vi säga detta närmast med anledning af Nyaste Öresundspostens reproduktion af »Trädens musik».

INNEHÅLL: Geijer säsom tonsättare. Af A. L. — Goethe och Wagner. En parallel. — Ytterligare om Anjou-Törnwall's koralbok. Af A. L. — Adolf Henselt. — Ett konstnärslif (forts.). — Från scenen och konsertsalen. Af A. L. — Haydns upptagande i frimurarorden. — Obs. — Från in- och utlandet. — Annonser.

Annonser.

I **Huss & Beers** Musikhandel har utkommit:

100 Svenska Danspolskor

förnämligast från

Södermanland och Östergötland,

satta för Piano

af

A. G. Rosenberg.

3:de Samlingen. 2 kr. 50 öre.

Piano-
och
Orgel-instrumenter
Största lager.
Billigaste priser
hos
I. Dannström & Co.
16 Regeringsgatan 16.

Piano- och Orgelmagasinet
N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8
midt emot Kongl. Stora teatern
har att erbjuda stort urval af *Flygelpianon*,
Pianinon och *Taffelpianon* samt *Orglar*.
Äldre instrument öfvertagas vid köp af
nya.
Stämning och *reparation* af såväl Pia-
non som Orglar verkställes.
Delar till orgelharmonium, såsom *tungor*
(spel), *registerskyltar*, *klaviaturben*, *tonlådor*
m. m. till billiga priser.
Fullständiga priskuranter erhållas gratis.
Stockholm, IVAR HIRSCH.
f. d. Abr. Hirschs Pianomagasinet.

Att vi i Sverige
försälja våra
Flyglar och Pianinos
endast genom
Herr Aug. Hoffmann
i Stockholm
tillkännagifves härmed.
Steinway & Sons
NEWYORK.

På **HUSS & BEERS** förlag har utkommit hos samtliga hrr Musik-
och Bokhandlare följande Nya Musikalier:

"ELDGNISTOR".
(Feuerfunken)
Vals för Piano
af
Ed. Strauss.
1 kr.

TOURNÉE-VINGEL.
Polka för Piano
(med humoristisk vignett)
af
Fred. Kuhlau.
1 kr.

"HON!"
Polka för Piano
af
Oscar Torssell.
2:a upplagan
50 öre.

3 Visor
(Aprilnarri. Sylvias visa. En
glad visa.)
af
V. Th. Söderberg.
1 kr.

Ur "Messa i E-dur"
af
J. E. Gille.
1. Ett incarnatus est f. Bar. 50 öre.
2. Gratias... Sopr. o. Tenor 75 »
3. Agnus Dei. m. Sopr. o. Bas 75 »

3 Sångar
(Till aftonstjärnan. Det vet
ingen! Vaggvisa.)
af
C. O. Gumelius.
1. kr.

LUDVIG NORMAN:
Sångar till Dikter af Wirsén

2:dra Samlingen, op. 55.
1:sta häftet: { Sängen. Pagens visa.
Från sol och stjärnor. Kom!
2:dra häftet: { Längtan till landet. Hvarför
tvista? Ahasverus. Skogvak-
tarens dotter,
å 2 kronor.

IVAR HALLSTRÖM:
4 Sångar:

Gondolierresa (komp. såsom inlaga till
Shakespeares »Köpmannen i Venedig».)
Scarta svanor } text af Snoilsky.
Vackra sky }
En liten visa, text af Gellerstedt,
kompl. 1 kr. 50 öre.

**LUDVIG
NORMAN:**

Konsertstycke

för Piano och Orkester, op. 54.

Pianostämman: 3 kronor.
2:dra Pianostämman (i orkesters ställe) 1 kr. 50 öre.

ÉTUDE-MÉLODIQUE
pour le Piano
par
J. Foroni.
Ny upplaga.
1 kr.

Romans
för Violin och Piano
af
Conrad Nordqvist.
50 öre.
(N:o 5 af »Violinistens Repertoire».)

"FÖDELSEDAGSVISA"
humoristisk sång med Piano
af
Julius Sachs.
75 öre.

Upplysningar angående

Svensk Musiktidnings premiefördelning:

En hvar prenumerant å Sv. Musiktidning 1883 eger att ur med-
följande förteckning efter fritt val, gratis utbekomma Musikalier till ett
värde motsvarande prenumerationspriset; sålunda

helårsprenumeranter för 6 kronor,
halfårs- » 4 »
kvartals- » 2 »

För att utbekomma denna premie iakttages:

1:o. Med detta nummer följer tryckt **requisition**, hvarå prenu-
meranten endast har att utfylla de **nummer** (till sammanlagdt värde mot-
svarande prenumerationsbeloppet) ur premieförteckningen, hvilka han
önskar bekomma;

2:o. Denna requisition aflemnas:

a) om prenumeration skett hos undertecknade (Tidningens
expedition): till undertecknade,

b) om prenumeration skett hos annan musik- eller bok-
handlare: till *samme musik- eller bokhandlare*,
c) om prenumeration skett genom posten: till *underteck-
nade, jemte postvittlo å erlagd prenumeration*.

Obs.! Prenumerant behagade på en gång **requirera** de önskade
premie-musikalierna; **komplettering eller ombyte med-
gifves icke!**

Obs.! Undertecknade förbinda sig **icke** att **före 1:sta kvartalets
utgång** expediera ingående premie-requisitioner, men skall
det naturligen blifva deras omsorg att, då tillgång finnes,
genast utlemna det af prenumeranten begärda

Obs.! Requisitionen torde snarast möjligt aflemnas till vederbörande,
på det förläggarna skyndsamt må kunna beräkna och vid be-
hof komplettera upplagorna af de särskilda numren.

Stockholm d. 1 Jan. 1883.

HUSS & BEER.

Svensk Musiktidnings förläggare.